

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1728

av Désirée Pethrus (KD)

Reformering av Arbetsförmedlingen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett system med jobbpeng för arbetssökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten för betygssättning av och öppna jämförelser mellan arbetsförmedlingar.

Motivering

Svensk arbetsmarknadspolitik genomgick stora förändringar under åren 2006–2014 då alliansregeringen regerade. Arbetsförmedlingen fick nya förutsättningar. Fler aktörer än den offentliga Arbetsförmedlingen involverades i arbetet att få fler människor i arbete genom upphandling inom bl.a. jobb- och utvecklingsgarantin. De förändringar som genomfördes var inte tillräckliga utan bara en bit på vägen mot en större reformering. Med den nuvarande regeringen ledd av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, initieras i höstbudgeten emellertid en utfasning av de externa aktörerna och ett ökat anslag till att återigen finansiera en förstorad roll för Arbetsförmedlingen.

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken ska bidra till målet om full sysselsättning och minskat utanförskap. Arbetsmarknadspolitiken är särskilt viktig för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, hjälpa långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden och få fler sjukskrivna och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att övergå till arbete.

Australien som förebild

Det land som genomfört de kanske mest intressanta arbetsmarknadspolitiska reformerna, är Australien. År 1996 började Australien genomföra en genomgripande arbetsmarknads- och socialförsäkringspolitisk reform. Den bygger på i huvudsak tre steg.

- En gemensam ingång till samtliga inkomstersättningar oavsett politikområde.
- En noggrann kartläggning av varje persons ställning på arbetsmarknaden som sedan avgör vilka stödinsatser som ska sättas in.
- Staten har låtit andra aktörer ta hand om det operativa ansvaret för arbetsförmedlingsverksamheten. Olika aktörer får utföra förmedlingsverksamheten där ersättning utgår efter resultat och vissa förbestämda kriterier.

Om en person i mötet med myndigheten visar sig vara arbetsför, slussas personen vidare till någon av alla de arbetsförmedlingar som finns. Den första kontakten med en arbetsförmedling ska ske inom två dagar från det att registrering har skett.

Arbetsförmedlingarna kan drivas av såväl offentliga som privata och ideella aktörer. Förmedlingsverksamheten är alltså konkurrensutsatt och förmedlingarna får ersättning efter prestation och de sökandes bakgrund. Efter vissa bestämda perioder av arbetslöshet intensifieras insatserna och ersättningsgrunden räknas om efter hand. Arbetsförmedlarna får också högre ersättning ju längre anställning de lyckas få fram.

Arbetsförmedlingarnas resultat offentliggörs i en femskalig betygsskala, vilket gör att en arbetssökande kan jämföra olika arbetsförmedlingar och välja den som presterat bäst. Konkurrensutsättningen har enligt de arbetssökande lett till ökad service och tillgänglighet. Också arbetsgivarna tycks i huvudsak vara nöjda med det arbete som arbetsförmedlingarna utför. De program som idag erbjuds har visat sig vara betydligt mer kostnadseffektiva än före reformens genomförande samtidigt som en större andel av de sökande hade arbete efter tre månader.

Utöver arbetsförmedlingarna finns organisationer som letar vakanser och fyller dem med arbetslösa. De får ersättning per vakans de lyckas fylla och viktas beroende på hur lång arbetslöshetsperiod den arbetslöse har haft samt individuella bakgrunder och längden på vakansen.

Reformen har fått stor internationell uppmärksamhet och flera länder har följt den australiensiska modellen. Norge, Storbritannien och Holland har genomfört reformer som liknar den i Australien. Även reformen i Sverige med kompletterande aktörer har inspirerats av det australiensiska systemet.

Jobbpeng

De reformer av Arbetsförmedlingen och möjliggörandet av upphandling från kompletterande aktörer, var ett steg i rätt riktning av alliansregeringen. Det kan nämligen inte vara ett självändamål att staten ska bedriva förmedlingsverksamhet. Staten ska sätta upp ramarna och finansiera verksamheten, sedan ska den som kan leverera bästa resultat få uppdraget. Jag vill gå vidare med reformarbetet och utreda ett system med så kallad jobbpeng.

Den arbetssökande ska få en jobbpeng som han eller hon kan betala valfri arbetsförmedling med. Därigenom ökar konkurrensen mellan arbetsförmedlingarna. Den stora invändningen mot ett system med jobbpeng är att arbetsförmedlare kan komma att lägga merparten av sina insatser på grupper som redan är attraktiva på arbetsmarknaden. Flera länder som har liberaliserat arbetsmarknaden, t.ex. Australien, har dock kommit runt detta problem genom att skapa incitament för att hjälpa de mest utsatta.

Jag föreslår att jobbpengens storlek ska bestämmas utifrån förutbestämda kriterier. En person som står längre från arbetsmarknaden får en större jobbpeng än en person som bedöms ha lättare att hitta ett nytt jobb. En del av jobbpengen betalas till förmedlingen vid inskrivning, en andra del när nytt jobb kan förmedlas och en tredje del då personen får en tillsvidareanställning. På det sättet kan arbetsförmedlingar, om de så önskar, rikta in sig på en viss typ av sökande, exempelvis personer med funktionsnedsättning, sjukskrivna eller ungdomar.

I och med att jobbpengens storlek blir större ju svårare den arbetssökande bedöms ha att hitta ett nytt jobb uppmuntras arbetsförmedlingar att satsa på människor långt i från arbetsmarknaden.

Ökad konkurrens

Det bör finnas en mångfald av aktörer: privata arbetsförmedlingar, ideella organisationer, sociala företag och fackföreningar som konkurrerar på samma villkor. I princip ska vem som helst som uppfyller vissa villkor kunna starta en arbetsförmedling och konkurrera på lika villkor. Fri etableringsrätt ska alltså råda.

Med tanke på den kompetens som finns upparbetad på landets arbetsförmedlingar är det fullt möjligt att personal kommer att vilja ta över en hel förmedling eller vissa specifika uppgifter inom en förmedling. En sådan utveckling vore välkommen.

Betygssättning och öppna jämförelser

För att skapa en fungerande konkurrens och för att den arbetssökande ska kunna välja rätt förmedling bör olika arbetsförmedlingars prestation och resultat objektivt

betygsättas. Betygen ska redovisas öppet och vara tillgängliga för allmänheten. Dels skapar det incitament att prestera bättre för enskilda förmedlingar, dels blir det lättare för den arbetssökande att välja en förmedling som utifrån hennes eller hans specifika behov och förutsättningar väljer rätt förmedlare.

Ett sådant system skulle betyda mycket för svensk arbetsmarknad och för dem som står långt från arbetsmarknaden. Vi måste involvera alla goda krafter som finns som kan bidra till en sådan utveckling. Regeringen bör utreda möjligheten att införa ett system som föreslås i motionen.

Désirée Pethrus (KD)